

ПОДНС СЪБРАНИЕ	
Зак. №	51-554-01-60
Дата	07, 03 2025г.

ДО
ПРЕДСЕДАТЕЛЯ НА
51-ТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ
Г-ЖА НАТАЛИЯ КИСЕЛОВА

13⁰³
13/03

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

На основание чл. 87, ал. 1 от Конституцията на Република България и чл. 70, ал. 1 от ПОДНС внасяме законопроект за изменение и допълнение на Наказателния кодекс, с мотиви към него и предварителна оценка на въздействие, съгласно методологията – приложение към ПОДНС.

Молим, законопроектът да бъде представен за разглеждане и гласуване съгласно установения ред и разпределен на Временната комисия относно проблемите с безопасността на движението по пътищата.

ВНОСИТЕЛИ:

Христо Терзиев
Младен Маринов

ЗАКОН

за изменение и допълнение на

НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС

(Обн., ДВ, бр. 26 от 1968 г.; попр., бр. 29 от 1968 г.; изм. и доп., бр. 92 от 1969 г., бр. 26 и 27 от 1973 г., бр. 89 от 1974 г., бр. 95 от 1975 г., бр. 3 от 1977 г., бр. 54 от 1978 г., бр. 89 от 1979 г., бр. 28 от 1982 г.; попр., бр. 31 от 1982 г.; изм. и доп., бр. 44 от 1984 г., бр. 41 и 79 от 1985 г.; попр., бр. 80 от 1985 г.; изм. и доп., бр. 89 от 1986 г.; попр., бр. 90 от 1986 г.; изм. и доп., бр. 37, 91 и 99 от 1989 г., бр. 10, 31 и 81 от 1990 г., бр. 1 и 86 от 1991 г.; попр., бр. 90 от 1991 г.; изм. и доп., бр. 105 от 1991 г., бр. 54 от 1992 г., бр. 10 от 1993 г., бр. 50 от 1995 г.; Решение № 19 на Конституционния съд от 1995 г. - бр. 97 от 1995 г.; изм. и доп., бр. 102 от 1995 г., бр. 107 от 1996 г., бр. 62 и 85 от 1997 г.; Решение № 19 на Конституционния съд от 1997 г. - бр. 120 от 1997 г.; изм. и доп., бр. 83, 85, 132, 133 и 153 от 1998 г., бр. 7, 51 и 81 от 1999 г., бр. 21 и 51 от 2000 г.; Решение № 14 на Конституционния съд от 2000 г. - бр. 98 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 41 и 101 от 2001 г., бр. 45 и 92 от 2002 г., бр. 26 и 103 от 2004 г., бр. 24, 43, 76, 86 и 88 от 2005 г., бр. 59, 75 и 102 от 2006 г., бр. 38, 57, 64, 85, 89 и 94 от 2007 г., бр. 19, 67 и 102 от 2008 г., бр. 12, 23, 27, 32, 47, 80, 93 и 102 от 2009 г., бр. 26 и 32 от 2010 г., бр. 33 и 60 от 2011 г., бр. 19, 20 и 60 от 2012 г., бр. 17, 61 и 84 от 2013 г., бр. 19, 53 и 107 от 2014 г., бр. 14, 24, 41, 74, 79 и 102 от 2015 г., бр. 32 и 47 от 2016 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2016 г. - бр. 83 от 2016 г.; изм. и доп., бр. 95 от 2016 г., бр. 13, 54, 85 и 101 от 2017 г., бр. 55 от 2018 г., бр. 1, 7, 16 и 83 от 2019 г., бр. 13, 23, 28, 88, 103 и 108 от 2020 г., бр. 9 от 2021 г.; Решение № 12 на Конституционния съд от 2021 г. - бр. 84 от 2021 г.; изм. и доп., бр. 53 от 2022 г.; Решение № 13 на Конституционния съд от 2022 г. - бр. 79 от 2022 г.; Решение № 1 на Конституционния съд от 2023 г. - бр. 10 от 2023 г.; изм. и доп. бр. 67, 82 и 84 от 2023 г.; изм. и доп. ДВ. бр. 23, 39, 41 и 42 от 2024 г.)

§1. В чл. 342 се правят следните промени:

1. Създава се нова ал. 4:

(4) Ако след извършване на деяние по ал. 1-3, с което са причинени смърт и/или телесна повреда, деецът без медицински причини откаже да бъде тестван за алкохол и/или наркотични вещества, или техните аналози, или не е изпълнил предписание на контролен орган за изследване по надлежния ред, наказанието е:

а) при причиняване на средна или тежка телесна повреда на едно или повече лица със или без имуществени вреди - от четири до дванадесет години;

б) при причиняване на смърт на едно или повече лица със или без последиците по букви „а“ - лишаване от свобода от дванадесет до двадесет

години, а в особено тежки случаи – от тринадесет до двадесет години или доживотен затвор.“

2. Досегашната ал. 4 става ал. 5 и се изменя така:

„(5) В случаите по букви „а“ и „б“ на ал. 3 и б. „а“ на ал. 4, съдът лишава виновния от правата по чл. 37, ал. 1, точки 6 и 7. В случаите по ал. 3, б. „в“ и ал. 4, б. „б“ лишаването от тези права е завинаги.“

§2. В чл. 343, ал. 3 след думите „лицето без медицински причини откаже да бъде тествано за алкохол и/или наркотични вещества, или техните аналози“ се добавя „или не изпълни предписание на контролен орган за изследване по надлежния ред“.

§3. чл. 343б се правят следните промени:

1. Създава се нова ал. 7:

„(7) Който откаже да му бъде извършена проверка по надлежния ред за установяване на употребата на алкохол и/или наркотични вещества или техни аналози или не изпълни предписание на контролен орган за изследване по надлежния ред, след като е участвал в пътнотранспортно произшествие, се наказва с лишаване от свобода до една година и с глоба от две хиляди и петстотин лева.“

2. Досегашната ал. 7 става ал. 8 и се изменя така:

„(8) Деецът не се наказва, ако отказът по ал. 6 и ал. 7 се дължи на независещи от него причини.“

ЗАКЛЮЧИТЕЛНА РАЗПОРЕДБА

§1. В Закона за движението по пътищата, (Обн., ДВ, бр. 20 от 1999 г.; изм. и доп., бр. 1 от 2000 г., бр. 43 и 76 от 2002 г., бр. 16 и 22 от 2003 г., бр. 6, 70, 85 и 115 от 2004 г., бр. 79, 92, 99, 102, 103 и 105 от 2005 г., бр. 30, 34, 61, 64, 80, 82, 85 и 102 от 2006 г., бр. 22, 51, 97 и 109 от 2007 г., бр. 36, 43, 69, 88 и 102 от 2008 г., бр. 74, 75, 82 и 93 от 2009 г., бр. 54, 98 и 100 от 2010 г., бр. 10, 19, 39 и 48 от 2011 г.; Решение № 1 на Конституционния съд от 2012 г. – бр. 20 от 2012 г.; изм. и доп., бр. 47, 53, 54, 60 и 75 от 2012 г., бр. 15 и 68 от 2013 г., бр. 53 и 107 от 2014 г., бр. 14, 19, 37, 79, 92, 95, 101 и 102 от 2015 г., бр. 13, 50, 81, 86, 98 и 101 от 2016 г., бр. 9, 11, 54, 58, 77 и 97 от 2017 г., бр. 2, 7, 17, 55, 59, 62, 77, 86 и 105 от 2018 г., бр. 13, 17 и 60 от 2019 г. и бр. 51, 60, 69, 71, 104 и 109 от 2020 г., бр. 18 и 23 от 2021 г.; Решение № 3 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 26 от 2021 г., изм., бр. 80 от 2021 г.; Решение № 11 на Конституционния съд от 2021 г. – бр. 84 от 2021 г.; изм. и доп., бр. 102 от 2022 г., бр. 14 от 2023 г.; Решение № 6 на Конституционния съд от 2023 г. - бр. 59 от 2023 г.; изм. и доп., бр. 65, 66, 67, 84 и 102 от 2023 г.; изм. и доп. ДВ. бр.13 и 41 от 2024 г.) в чл. 174, ал. 3 след думата „който“ се добавят думите „не е участвал в пътнотранспортно произшествие и“.

ВНОСИТЕЛИ:

Христо Терзийски
Младен Маринов

М О Т И В И

към проекта на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс

Причините, които налагат приемането на предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (ЗИД на НК) са обусловени от състоянието на пътнотранспортния травматизъм в страната през последните години. Видно от статистиката на МВР:

През 2023 г. на територията на страната са настъпили **6983** тежки пътнотранспортни произшествия (ПТП), при които са **загинали 524** и са **ранени 9080** участници в движението по пътищата, от които 1796 тежко, а 7284 леко. Спрямо 2022 г. тежките ПТП през 2023 г. са повече с 374, и макар и загиналите да са по-малко със 7 - ранените са повече с 658 (за 2022 г. – 6609/531/8422).

През 2024 г. на територията на страната са настъпили общо **34 658 ПТП**, от които **27 497 леки** (с материални щети) и **7161 тежки** (със загинали и ранени участници в движението по пътищата), при които са **загинали 480** и са **ранени 9039** участници в движението по пътищата, от които 7158 леко, а 1881 тежко. Поради **основно нарушение** – първо нарушение на водач **управление на МПС след употреба на алкохол**, са настъпили **66** тежки ПТП с **1 загинал** и **81 ранени** участници в движението по пътищата. За 2023 г. данните са 83 ПТП, 4 загинали и 102 ранени. А поради **основно нарушение** – първо нарушение на водач **управление на МПС след употреба на наркотични вещества или техни аналози**, са настъпили 21 тежки ПТП, при които са **загинали 2**, а са **ранени 25** участници в движението по пътищата. За 2023 г. данните са 21 ПТП/ 2 загинали / 22 ранени.

За периода 2021 – 2024 г. от контролните органи са установени общо **11 954** водачи на МПС, които са отказали да бъдат тествани за алкохол и/или наркотични вещества или техните аналози. Установява се нарастване на дялът на отказите за тестване за наркотични вещества или техни аналози – ако през **2021 г.** той е бил **54,4%** до 2024 г. е нараснал с повече от 5 процентни пункта - през 2022 г. е бил **60%**, а през 2023 г. и 2024 г. е **61%**. Данните са представени графично на **Графика 1**.

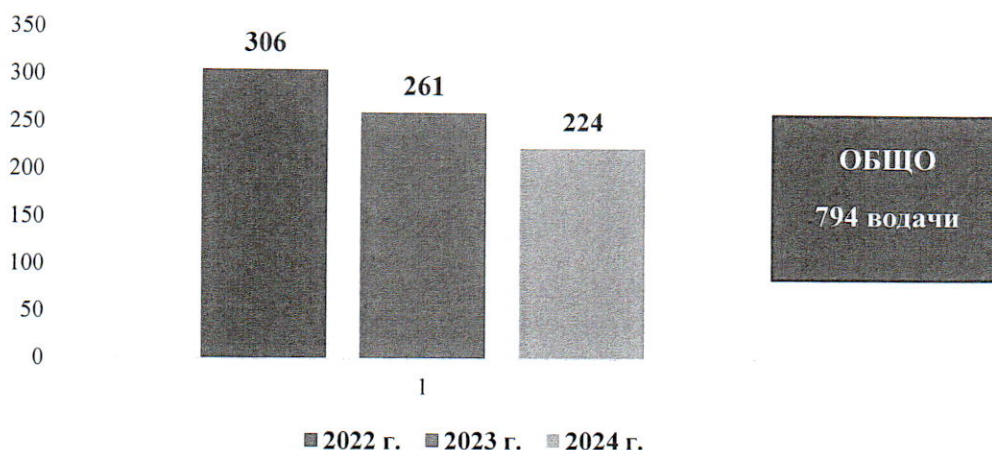
Графика 1. Брой водачи на МПС, отказали да бъдат тествани за алкохол и/или наркотични вещества или техните аналози

Същевременно след приетите от 49-тото Народно събрание, във второто полугодие на 2023 г., промени в Наказателния кодекс в разпоредбата на ал. 6 на чл. 343б (ДВ, бр. 67 от 4 август 2023г.), с които бе инкриминиран отказа за извършване на проверка по надлежния ред за установяване на употребата на алкохол и/или наркотични вещества или техни аналози при управление на моторно превозно средство, след като деецът е бил наказван за някое от тези деяния по административен ред, **до края на 2023 г.** са били образувани **34 досъдебни производства за такъв повторен отказ**, а през **2024 г. – 196** досъдебни производства.

Броят на установените водачи на МПС, участвали в ПТП и отказали тест и изследване, според статистиката на МВР за последните 3 години, е **общо 791 водачи** (вж. графика 2). Всички те са отказали тест и изследване, след като са били участници в ПТП.

Графика 2. Брой водачи, отказали тест и изследване след участие в ПТП

Посочените по-горе статистически данни и някои празноти в действащите норми обуславят необходимостта от предложения за изменения и допълнения в няколко състава на Раздел II „Престъпления по транспорта и съобщенията“, и по-специално в случаите, при които водачи, участвали в ПТП, отказват тестване за алкохол и/или наркотични вещества, или техните аналози, или не изпълняват предписание на контролен орган за такова изследване по надлежен ред.

Предлага се въвеждането на квалифициран състав в чл. 342 със създаването на нова ал. 4, в която наред с останалите квалифицирани случаи, стипулирани в нормата, се предвиждат по-тежки наказания, когато деянието е извършено в пияно състояние или след употреба на наркотични вещества или техни аналози или лицето без медицински причини откаже да бъде тествано за алкохол и/или наркотични вещества, или техните аналози, или не е изпълнило предписание на контролен орган за изследване по надлежния ред.

Сходен квалифициран състав бе предвиден с измененията от ДВ, бр. 67 от 2023 г. в разпоредбата на чл. 343, когато деянията по чл. 342 са извършени по непредпазливост, но към момента липсва в нормата на чл. 342, когато деецът допуска причиняването на телесна повреда или смърт на друго лице, т.е. когато деецът действа при евентуален умисъл.

Видът и размерите на предложените наказания са съобразени с характера им и отчитайки, както обществената им опасност, така и действащата система от наказания при транспортните престъпления. Така като в предложената нова ал. 4 на чл. 342 се предлага включване на неизпълнение на предписание на контролен орган за изследване по надлежния ред, е предложено същата конструкция да бъде включена и в нормата на чл. 343, ал. 3.

Инкриминиране на отказа за извършване на проверка по надлежния ред за установяване на употребата на алкохол и/или наркотични вещества или техни аналози, след като деецът е участвал в пътнотранспортно произшествие, е предложено с проектната нова ал. 7 на чл. 343в.

Предлага се това противоправно поведение да бъде въздигнато в престъпление, а за случаите на отказ, при които водачът не е участвал в ПТП, спрямо него да бъде реализирана административнонаказателната отговорност, предвидена в Закона за движението по пътищата.

Размерът на предложената за кумулативно налагане глоба е съобразен, както с предвидения размер в рамките на административнонаказателното производство за нарушението по чл. 174, ал. 3 ЗДвП - глоба 2000 лв., така и с размера на предвидената глоба по действащия чл. 343б, ал. 7.

Предложено е отказът да не е съставомерен, респ. да не се наказва, когато се дължи на независещи от дееца причини - в категорията на независещите причини, безспорно ще попаднат и медицинските, но ще бъде по-лесно прилагането на нормата, тъй като този правен конструкт е вече използван в ал. 6 на същата разпоредба на Наказателния кодекс.

В заключителна разпоредба се предвижда и изменение в Закона за движението по пътищата (ЗДвП) на **чл. 174, ал. 3**, като се предлага след думата „който“ добавяне на думите „не е участвал в пътнотранспортно произшествие и“. Така административнонаказателна отговорност по ЗДвП ще бъде реализирана единствено отказ за тестване или изследване или неизпълнение на предписание на контролния орган за изследване по надлежния ред от водач, който не е участвал в ПТП. Тази промяна се обуславя, поради предложеното инкриминиране на деянието като състав на престъпление в Наказателния кодекс.

ВНОСИТЕЛИ:

Христо Терзиев.
Младен Маринов

ПРЕДВАРИТЕЛНА ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО КЪМ ПРОЕКТ НА ЗАКОН ЗА ИЗМЕНЕНИЕ И ДОПЪЛНЕНИЕ НА НАКАЗАТЕЛНИЯ КОДЕКС

1. Основания на законодателната инициатива

Законодателната инициатива си поставя цел да запълни съществуващи празноти в действащите норми обуславят необходимостта от предложения за изменения и допълнения в няколко състава на Раздел II „Престъпления по транспорта и съобщенията“, и по-специално в случаите, при които водачи, участвали в ПТП, отказват тестване за алкохол и/или наркотични вещества, или техните анализи, или не изпълнят предписание на контролен орган за такова изследване по надлежен ред.

Причините, които налагат приемането на предложения проект на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс (ЗИД на НК) са обусловени от състоянието на пътнотранспортния травматизъм в страната през последните години. Видно от статистиката на МВР:

През 2023 г. на територията на страната са настъпили **6983** тежки пътнотранспортни произшествия (ПТП), при които са **загинали 524** и са **ранени 9080** участници в движението по пътищата, от които 1796 тежко, а 7284 леко. Спрямо 2022 г. тежките ПТП през 2023 г. са повече с 374, и макар и загиналите да са по-малко със 7 - ранените са повече с 658 (за 2022 г. – 6609/531/8422).

През 2024 г. на територията на страната са настъпили общо **34 658 ПТП**, от които **27 497 леки** (с материални щети) и **7161 тежки** (със загинали и ранени участници в движението по пътищата), при които са **загинали 480** и са **ранени 9039** участници в движението по пътищата, от които 7158 леко, а 1881 тежко. Поради **основно нарушение** – първо нарушение на водач **управление на МПС след употреба на алкохол**, са настъпили **66** тежки ПТП с **1 загинал** и **81 ранени** участници в движението по пътищата. За 2023 г. данните са 83 ПТП, 4 загинали и 102 ранени. А поради **основно нарушение** – първо нарушение на водач **управление на МПС след употреба на наркотични вещества или техни аналози**, са настъпили 21 тежки ПТП, при които са **загинали 2**, а са **ранени 25** участници в движението по пътищата. За 2023 г. данните са 21 ПТП/ 2 загинали / 22 ранени.

За периода 2021 – 2024 г. от контролните органи са установени общо **11 954** водачи на МПС, които са отказали да бъдат тествани за алкохол и/или наркотични вещества или техните аналози. Установява се нарастване на дялът на отказите за тестване за наркотични вещества или техните аналози – ако през **2021 г.** той е бил **54,4%** до 2024 г. е нараснал с повече от 5 процентни пункта - през 2022 г. е бил **60%**, а през 2023 г. и 2024 г. е **61%**.

Същевременно след приетите от 49-тото Народно събрание, във второто полугодие на 2023 г., промени в Наказателния кодекс в разпоредбата на ал. 6 на чл. 343б (ДВ, бр. 67 от 4 август 2023г.), с които бе инкриминиран отказа за извършване на проверка по надлежния ред за установяване на употребата на алкохол и/или наркотични вещества или техни аналози при управление на моторно превозно средство, след като деецът е бил наказван за някое от тези деяния по административен ред, само за по-малко от 5 месеца са образувани 34 досъдебни производства за такъв повторен отказ, а през **2024 г. – 196** досъдебни производства. Броят на установените водачи на МПС, участвали в ПТП и отказали тест и изследване, според статистиката на МВР за последните 3 години, е общо **791 водачи**.

2. Заинтересовани групи

Заинтересовани от законодателното предложение са всички граждани в Република България, доколкото предложенията целят засилване на наказателноправната защита с предвиждането на нови състави на престъпление в Раздел II „Престъпления по транспорта и съобщенията“.

Други заинтересовани групи са органите на досъдебното производство от Министерството на вътрешните работи и органите на съдебната власт, предвид че промените ще наложат прилагането им в практиката им.

3. Анализ на разходи и ползи

В резултат на приемане на законодателната инициатива се очаква запълване на съществуващи празноти в Раздел II „Престъпления по транспорта и съобщенията“, и по-специално в случаите, при които водачи, участвали в ПТП, отказват тестване за алкохол и/или наркотични вещества, или техните аналози, или не изпълняват предписание на контролен орган за такова изследване по надлежен ред.

Не се налагат финансови разходи. В резултат от приемане на законодателните предложения се очаква оказването на възпиращо и предупредително въздействие спрямо тези водачи, които до момента са си позволявали да управляват пътни превозни средства и да отказват тестване за алкохол и/или наркотични вещества, или техните аналози, или да не изпълняват предписание на контролен орган за такова изследване по надлежен ред, след като са участвали в пътнотранспортно произшествие.

4. Административна тежест и структурни промени

Приемане на този закон няма да доведе до допълнителна административна тежест и за въвеждането му не се налагат структурни промени.

Приемането на закона не налага административни промени, като закриване, сливане или създаване на нови административни структури.

5. Въздействие върху нормативната среда

Налага се промяна в Закона за движението по пътищата (ЗДВП), доколкото със закона се въздига в престъпление от общ характер едно от възможните изпълнителни деяния, които до момента са се наказвали по административен ред. Поради което, в заключителна разпоредба на проекта на Закон за изменение и допълнение на Наказателния кодекс е предложена и необходимата промяна в ЗДВП.

6. Равно третиране от държавата и балансирано демографско развитие

Предложеното изменение е напълно съобразено с принципа на равенство съгласно българското законодателство.

ВНОСИТЕЛИ

Христо Терзиев
Младен Маринов